

EGEMENLIK KAYITSIZ SARTSIZ MILLETTIR

Ulusal ve Küresel lekte

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Konuları

Editor

Doç. Dr. ahin KARABULUT

Ulusal ve Küresel lekte Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Konular

Editor
Doç. Dr. ahin KARABULUT

 E K İ N
Basım Yayın Dağıtım

2022

© 2022 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-8235-90-6

Aralık 2022

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Ulusal ve Küresel Ölçekte Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi alanlarındaki gelişmelerin konu edinildiği bu kitapta KOÇ, bir taraftan bürokrasinin nasıl algılandığına dair farklı çağrışımları inceleyerek bürokrasi tartışmasındaki farklı konumları belirlemeye çalışırken diğer taraftan ise Türkiye’de bürokrasi geleneğinin dönemsel olarak değişimini dönemsel süreçler, gelişmeler ve yansımalar ile ortaya koymayı denemiştir. FEDAİ, devletin yapı ve işlevlerinde meydana gelen değişimleri ve reform çabalarını, planlama aracı üzerinden analiz etmiştir. DENİZ, ulusal ve küresel ölçekte önemli bir krize sebep olan Covid-19 sürecinde yaşanan istihdam sorunu ve çözümü noktasında hem merkezi yönetimin hem de yerel yönetimlerin rolünü araştırmıştır. İNAN ve BİNGÖL TUNÇ, Kentsel yoksulluk ve mekânsal ayrışma arasındaki ilişkiyi Batman Aydınlikevler Mahallesi’ndeki dönüşüm üzerinden ele almaktadır. YAZAR, çalışmasında kentsel alanda yaşayan nüfusun kamusal hizmetlere erişimini kolaylaştırmayı ve hizmetlerin etkinliğini artırmayı amaçlamıştır. ÖNEZ ÇETİN, “İngiltere’de Güvenli Kentler Oluşturmada Topluluk Güvenliği Ortaklıkları” başlıklı çalışmasıyla kitaba katkı sağlamıştır. ARAS, Çin’in sosyal medya yükselişine ışık tutmuştur. KOYUNCU HIŞİM, çalışmasında Çin’deki bir köyde, kentsel değişimi ve yerel iktidarın uygulamalarını açıklamıştır. ULAŞAN, kamu yönetimi temelinde küreselleşmenin bölgesel kalkınma ajansları üzerindeki etkilerini araştırmıştır. ÖNEN ve KAHRAMAN, özel sektörde kullanılan teknolojilerin kamu yönetiminde nasıl kullanılacağı konusuna eğilmiştir. ACAR, kamu kurum ve işletmelerinde stratejik yönetim ve inovasyon konusunu ele almıştır. KARACAN, yalnızca Türkiye örneğinde katılım ve yerel demokrasinin teorik ve hukuki çerçevesini incelemekle yetinmeyip aynı zamanda örnek olay aracılığıyla somut durumu da ortaya koymayı amaçlamıştır.

YAŞAMIŞ, Belediyelerde yolsuzluk sorununa dikkat çekmiş ve çözüm yolları önermiştir. ARAS, polisin kültürel yeterliliğini konu edinmiştir. GÜRTEKİN, güncel olan dijitalleşme konusunun kamu yararı ve dolayısıyla hukuk bağlamında tartışılmasını içeren özgün çalışmasıyla kitaba katkı sağlamıştır. GÜLOĞLU ve PEKER, yoğun destek sağlanan katılım bankacılığına toplumun bakış açısını ölçmüştür. CALAP, bir ülkede ortaya çıkabilecek darbe olayında uluslararası sisteme ait karakterin nasıl rol oynayabileceğini tartışmıştır. ÖZGÜL, Türkiye’de siyasi partilerin örgütsel ve hukuki yapılarının liderlik anlayışına etkilerini irdelemiştir. DEMİR, “Siyasal Katılımın Antropolojik Görüngüleri” başlıklı çalışmasıyla kitaba katkı sağlamıştır. FEDAİ, devletin ortaya çıkışına yönelik ontolojik bir tartışma ile kitapta yer almıştır. KUTLU, siyasal tartışmalarda çok güncel bir konu olan karizma kavramını yeni bir bakış açısıyla değerlendirmiştir. KARAOĞLAN ve KANAT, çevre politikalarının oluşum sürecinin temel ilkelerini ortaya koymuş, uluslararası nitelik kazanan çevre sorunlarının çözümünde uluslararası çevre rejimlerinin rolüne vurgu yapmış ve çevre rejimlerinin ne denli işlevsel olup olmadığını tartışmıştır. UTANIR ALTAY ve EKŞİ, küresel anlamda en önemli sorunların başında gelen düzensiz göç sorununun çözümü için yeterli ulusal ve uluslararası politikaların geliştirilememesiyle birlikte her geçen gün artan mülteci kadınların sorunlarının daha görünür hale getirmeyi amaçlamıştır. ALKUŞ, yerinden yönetimlerden biri olan üniversite yönetimini, 5018 sayılı Kanun kapsamında incelemiştir. Siyaset bilimi ve kamu yönetimi konularının ulusal ve küresel ölçekte çeşitli yönleriyle ele alındığı bu kitap, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Aksaray Üniversitesi, Ardahan Üniversitesi, Avrasya Üniversitesi, Bitlis Eren Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Erzincan Binali Yıldırım

Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Maltepe Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, T.C. Adalet Bakanlığı, Uşak Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi ve Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi olmak üzere 21 farklı üniversite ve kurumdan 28 farklı yazarın katkılarıyla hazırlanmıştır.

Doç.Dr. Şahin KARABULUT

"Bu kitapta yer alan bölümlerde kullanılan kaynakların, görüşlerin, bulguların, sonuçların, tablo, şekil, resim ve her türlü içeriğin sorumluluğu yazar veya yazarlarına ait olup ulusal ve uluslararası telif haklarına konu olabilecek mali ve hukuki sorumluluk da yazarlara aittir."

Çalışmaya Yazar Olarak Katkı Sağlayan Bilim İnsanları

Prof.Dr.	Ali ACAR	Selçuk Üniversitesi
Prof.Dr.	Firuz Demir YAŞAMIŞ	Maltepe Üniversitesi
Prof.Dr.	Semih Mustafa ÖNEN	İnönü Üniversitesi
Doç.Dr.	Ali EKŞİ	Ege Üniversitesi
Doç.Dr.	İlhan ARAS	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç.Dr.	Recep FEDAİ	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Doç.Dr.	Yavuz GÜLOĞLU	Kastamonu Üniversitesi
Dr.Öğr.Üye.	Ahmet YAZAR	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Dr.Öğr.Üye.	Ali DEMİR	Avrasya Üniversitesi
Dr.Öğr.Üye.	Aydoğan KUTLU	Kastamonu Üniversitesi
Dr.Öğr.Üye.	Burcu KOYUNCU HIŞIM	Bitlis Eren Üniversitesi
Dr.Öğr.Üye.	Bülent ÖZGÜL	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Dr.Öğr.Üye.	Canan Emek İNAN	İnönü Üniversitesi
Dr.Öğr.Üye.	Hüseyin ARAS	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr.Öğr.Üye.	Oktay ALKUŞ	Aksaray Üniversitesi
Dr.Öğr.Üye.	Zuhal ÖNEZ ÇETİN	Uşak Üniversitesi
Dr., Cumhuriyet Savcısı	Fatih ULAŞAN	T.C. Adalet Bakanlığı
Öğr.Gör.Dr.	Güven DENİZ	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Öğr.Gör.Dr.	Osman KARACAN	Kastamonu Üniversitesi
Öğr.Gör.Dr.	Sinem UTANIR ALTAY	Ege Üniversitesi
Arş.Gör.Dr.	Ferda KOÇ	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Arş.Gör.Dr.	Nilgün KAHRAMAN	Fırat Üniversitesi
Dr.	Adil CALAP	Avrasya Üniversitesi
Öğr.Gör.	Burak KARAOĞLAN	Ardahan Üniversitesi
Arş.Gör.	Zeynep Büşra GÜRTEKİN	Yıldız Teknik Üniversitesi
Bilim Uzmanı	Gürkan KANAT	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
Bilim Uzmanı	Leyla BİNGÖL TUNÇ	İnönü Üniversitesi
Bilim Uzmanı	Mustafa PEKER	Kastamonu Üniversitesi

Yazarlar akademik unvanları dikkate alınarak isimlerine göre alfabetik olarak sıralanmıştır.

İÇİNDEKİLER

Türkiye’de Bürokrasi Geleneğinin Anlamlandırılması ve Bürokratik Dönüşüm	1
<i>Ferda KOÇ</i>	
Türkiye’de Bir Kamu Politikası Olarak Özel Sektörün Desteklenmesi Politikası	17
<i>Recep FEDAI</i>	
Covid-19 Sürecinde Türkiye’de İstihdam Sorununun Çözümünde Merkezi Yönetim ve Yerel Yönetimlerin Rolü: İstanbul Örneği.....	29
<i>Güven DENİZ</i>	
Türkiye’de Kentsel Yoksulluk Bağlamında Mekânsal Ayrışma: Batman Aydınlikeler Mahallesi Örneği	39
<i>Canan Emek İNAN, Leyla BİNGÖL TUNÇ</i>	
Kentsel Hizmetlerde Koordinasyon Merkezleri.....	63
<i>Ahmet YAZAR</i>	
İngiltere’de Güvenli Kentler Oluşturmada Topluluk Güvenliği Ortaklıkları.....	73
<i>Zuhal ÖNEZ ÇETİN</i>	
Çin’in Sosyal Medya Yükselişi ve Siyasi Tepkiler: TikTok	83
<i>İlhan ARAS</i>	
Köyden Metropole Dönüşüm Hikâyesi: Patlama Kayıtları	97
<i>Burcu KOYUNCU HIŞIM</i>	
Kamu Yönetimi Temelinde Küreselleşmenin Bölgesel Kalkınma Ajansları Üzerindeki Etkileri.....	109
<i>Fatih ULAŞAN</i>	
Kamu Yönetiminde Dijital Hizmetlerin Uygulanabilirliği.....	121
<i>Semih Mustafa ÖNEN, Nilgün KAHRAMAN</i>	
Kamu Kurum ve İşletmelerinde Stratejik Yönetim ve İnovasyon	133
<i>Ali ACAR</i>	
Yerel Kamu Hizmetlerine Gönüllü Vatandaş Katılımı	159
<i>Osman KARACAN</i>	
Belediyelerde Yolsuzluk: Nedenler ve Yöntemler	171
<i>Firuz Demir YAŞAMIŞ</i>	
Polisin Kültürel Yeterliği: Bir Meşruiyet Meselesi	197
<i>Hüseyin ARAS</i>	

Toplumsal Hafızadan Medyalaşmış Hafızaya; “Unutulma Hakkı”nın Meşruluğu Üzerine.....	211
<i>Zeynep Büşra GÜRTEKİN</i>	
Toplumun Katılım Bankacılığına Bakışı.....	219
<i>Yavuz GÜLOĞLU, Mustafa PEKER</i>	
Çok Kutuplu Bir Sistemde Mısır’da Seçilmiş Bir Hükümetin Darbeyle Düşürülmesi	235
<i>Adil CALAP</i>	
Türkiye’de Siyasi Partilerin Örgütsel ve Hukuki Yapılarının Liderlik Anlayışına Etkileri.....	255
<i>Bülent ÖZGÜL</i>	
Siyasal Katılımın Antropolojik Görüngüleri.....	273
<i>Ali DEMİR</i>	
Sosyal Devletten Neo-Liberal Devlete: Devlet Tartışmaları	295
<i>Recep FEDAI</i>	
Post-Demokrasi Çağında Siyasal Karizma	307
<i>Aydoğın KUTLU</i>	
Çevre Politikaları ile Uluslararası Çevre Rejimlerinin Etkinliđi ve Temel Bir Eleştirisi.....	323
<i>Burak KARAOĞLAN, Gürkan KANAT</i>	
Enformel Emek Piyasasında Mülteci Kadınlar	333
<i>Sinem UTANIR ALTAY, Ali EKŞİ</i>	
Üniversite Yönetimi Bakımından 5018 Sayılı Kanun	341
<i>Oktay ALKUŞ</i>	

POLİSİN KÜLTÜREL YETERLİĞİ: BİR MEŞRUIYET MESELESİ¹

Hüseyin ARAS²

1. GİRİŞ

Polis modern devletin zor kullanma aracıdır (Poggi, 2014: 100). Kamu düzenini sağlamak için zor kullanırken kimi hallerde kaçınılmaz olarak şiddet de uygular. Ancak Weber'in (2014: 459) teorik olarak "meşru" olduğunu ifade ettiği bu şiddet bazı toplumlarda koşulsuz şartsız kabul görmez. Özellikle kültürel bakımdan çeşitlilik barındıran toplumlarda bu şiddet polisin bazı toplumsal gruplara karşı ayrımcılık yapmasıyla ilişkilendirilebilir. Ayrımcılık suçlamaları bu gruplar tarafından kültürel kimliklerin farklılığına dayandırıldığında ulus-devletlerin meşruiyeti önemli bir sorun haline gelebilir. Bu suçlamaların kimlik siyasetlerinde manipülatif biçimde kullanılmasıyla ise ulus-devletler için meşruiyet sorunu derinleşebilir.

Polisin kültürel yeterliği bu meşruiyet sorununun merkezindedir. Çünkü onun kültürel yeterliği gerek zor ve şiddet kullanımı sırasında gerekse toplumla etkileşime girmesini gerektiren diğer görevlerinde davranışlarına olumlu ya da olumsuz yönde etki edebilir. Bu süreçte zor ve şiddetin sınırlarını kasıtsızca da olsa aşabilir, toplumsal gruplara karşı kasıtlıca ya da kasıtsızca ayrımcılık yapabilir. Hatta ayrımcılık yapmasa bile ayrımcılık yaptığı iddialarına yol açabilecek davranışlar sergileyebilir. Bu halde polis kurulu düzeni korumaya çalışırken kurulu düzen için bir tehdide dönüşebilir. Ulus-devletin farklı kültürel kimliklere mensup toplumsal gruplar nazarındaki meşruiyeti ise polisin bu tür davranışları nedeniyle zarar görebilir. Polisin kültürel yeterliğinin geliştirilmesi tam olarak bu nedenle elzemdir.

Bu minvalde çalışma kültürel çeşitliliğe sahip olan devletlerde hem polisin hem de ulus-devletin meşruiyeti için önemli bir kavram olduğu değerlendirilen "kültürel yeterlik" kavramı ile ilgilidir. Kuramsal bir inceleme olan çalışmada öncelikle bir ulus-devlet olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde polisin devleti topluma öncelendiği tespit edilmiş ve bunun bazı nedenleri ortaya koyulmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kuruluş sürecindeki ulus-inşa politikaları ise polisin devleti topluma öncelemesinin nedenlerinden biri olarak analiz edilmiştir. Devamında bu politikalar polisin kültürel yeterliği ile ilişkilendirilmiştir. Ardından kültürel yeterlik kavramı hem kavramsal düzeyde hem de polis özelinde ele alınmıştır. Ulus-inşa politikalarının etkisiyle polisin toplumdaki kültürel çeşitliliği bir tehdit olarak görebildiği bu aşamada ortaya koyulmuş ve nihayetinde polisin ve devletin toplumsal meşruiyeti için polisin kültürel yeterliğinin geliştirilmesinin imkânları değerlendirilmiştir.

---

¹ Bu çalışma yazarın Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Anabilim Dalı'nda Sayın Prof. Dr. Yılmaz ÇOLAK danışmanlığında hazırladığı "Türkiye'de Polis Eğitimi ve Kültürel Çeşitlilik" başlıklı doktora tezinin birinci ve ikinci bölümlerinden üretilmiş, tez danışmanının isteği ve onayı üzerine tek yazarlı olarak yayımlanmıştır.

² Dr. Öğr. Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Gülşehir Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, huseyinaras06@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8117-6574.

Kültürel yeterlik kavramının kapsamı, kültürel çeşitlilik kavramı ile ilişkili olması nedeniyle oldukça geniştir. Bu nedenle polisin bu kavramın kapsamına giren tüm konularda yeterlik sergilemesini beklemek gerçekçi bir yaklaşım olmaz. Çalışma ulus-devletin meşruiyeti ile ilgili olduğundan, toplumsal gruplar nazarındaki meşruiyetine etki edebilecek olan konular olarak onun toplumdaki “dinsel”, “etnik-dinsel” ve “mezhepsel” kimlikler ile ilişkisi seçilmiş ve kültürel yeterlik kavramı çalışmada bu konularla sınırlandırılmıştır. Başka bir ifadeyle Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin polisinin kültürel yeterliği toplumdaki İslâmcılara/dindarlara, Kürtlere ve Alevîlere yaklaşımı ile ilişkilendirilerek kavramlaştırılmıştır.

2. POLİS İÇİN BÜROKRASI – DEMOKRASİ İKİLEMİ

Polisi devlet var etmiştir (Neocleous, 2013: 219). Bu nedenle devletin çıkarlarına hizmet etmesi beklenir. Ancak bu süreçte kamu yararının gözetilmesi esastır (Osse, 2015: 29). Bu durum onun devlet ile olan ilişkisini anlamayı da kolaylaştırır. Nitekim Koca (2015: 22-23) salt bu nedenle polisin kendisini daha çok devletle ilişkilendirdiğini ve devleti topluma öncelediğini ifade eder.

Polisin “kimin polisi olması gerektiği” konusu öteden çeşitli nedenlerle tartışılır. Kamu düzenini sağlamak için kullanmak zorunda kaldığı zor ve şiddet nedeniyle polis öteden beri çeşitli toplumsal gruplar tarafından “toplumun” değil; “devletin”, “siyasî iktidarın”, “egemen güçlerin/grupların” vb. polisi olmakla eleştirilebilmiştir. Bu eleştirilerde “tekkültürcü”, “tarafli”, “önyargılı”, “adaletsiz” vb. gibi sıfatlarla da etiketlenebilmiştir. Ulus-devlet çatısı altındaki çeşitli toplumsal grupların subjektif ve tarafli da olabilen olumsuz yargıları bu türdeki eleştiri ve etiketlemelerin nedenlerindedir. Bu durumda polisin içine düştüğü bir ikilemden söz edilebilir. Kendisine yönelik her türlü eleştiri ve etiketleme karşısında göreviyle ilgili bürokratik yapılanmayı mı, yoksa toplumdaki kültürel çeşitliliğe değer veren bir demokrasi anlayışını mı benimsemesi gerektiği konusunda ikilem yaşayabilir. Nitekim Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nde polis bu ikilemi yaşamış, devleti ve bürokratik yapıyı topluma ve demokrasiye önclemiştir. Yakın zamana kadar devlette hâkim olan bürokratik vesayet mekanizması da bu anlayışı beslemiştir.

Gönen vd.’nin (2013) bir çalışması bunu tespit eder. Bu çalışmada, polis yasalarındaki “düzen” tanımının bürokratik devlet mekanizmasının otoritesini ve güvenliğini koruma amacı taşıdığı tespit edilmektedir (Gönen vd., 2013: 74). Bu çalışma Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin güvenliğine öncelik atfeden bir anlayışın, polisliğe ilişkin kanunların ve diğer mevzuatın neredeyse tamamında dikkat çektiğini de tespit etmektedir. “Devletin güvenliği”, “Devletin emniyet ve selâmeti”, “Anayasa ve kurumları”, “Cumhuriyetin nitelikleri”, “Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü”, “Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığı”, “Devletin otoritesi” ve “Devletin nüfuzu” gibi ifadelerde öne çıkan “devlet” vurgusu Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin polis yasalarının ruhunda belirleyicidir. Başka bir ifadeyle Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin polis yasaları devlet merkezlidir (Gönen vd., 2013: 69-72). Bu durum, polis nazarında devletin topluma öncelendiğinin somut göstergelerindedir. Koca’nın (2015: 30) tespit ettiği üzere polis düzenden yana tavır alır ve devlet ile toplum arasında kaldığında tercihini tereddütsüz bir şekilde devletten yana kullanır.

Polisin yaşadığı bürokrasi-demokrasi ikileminin ya da devlet-toplum ikileminin toplum ile polis arasındaki ilişkiyi etkileyebildiği ifade edilebilir. Kırmızıdağ'ın (2015) bir araştırmasında, Türkiye'de toplumun gözünde polisin meşruiyeti, polise duyulan güven, polisle işbirliği yapma eğilimi ve polisin ihlallerine gösterilen tolerans arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre Türkiye'de kişilerin ideolojik, sosyo-kültürel ve siyasî kimlikleri ile duygusal bağlılıkları ve değerleri polisin temsil ettiği varsayılan ideoloji ve değerlerle örtüştüğünde polise duyulan güven artmaktadır. Kendilerini polisin ait olduğu sistemin parçası olarak görmeyenler ise polise daha az güven duymaktadırlar (Kırmızıdağ, 2015: 12). Bu sonuçlar Türkiye'de polisin yaşadığı ikilemin önemli bir soruna yol açtığını göstermektedir. Polisin kültürel yeterliğin geliştirilmesi bu ikilem karşısında gereklidir.

Ancak polis teşkilâtının militarist yapısı bunun önündeki engellerden biridir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde ulus-inşa süreçlerinde önemli görevler üstlenmiş ve her kuruma sistematik biçimde nüfuz etmiş olan ordunun militarist yapısı polis teşkilatında da yer edinmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde ordunun gölgesinde gerçekleştirilen ulus-inşa politikalarının polis kimliğine yapmış olabileceği etkiyi tarihsel süreci inceleyerek anlamak polisin kültürel kimliği ve yeterliği hakkında değerlendirme yapabilmek için yararlı olabilir.

3. ULUS-İNŞA POLİTİKALARI, MİLLÎ BÜTÜNLÜK VE KÜLTÜREL YETERLİK

Türkiye Cumhuriyeti Devleti toplumdaki kültürel çeşitliliği Türk kimliği etrafında toparlamayı ve birleştirmeyi hedefleyerek kurulmuş olan bir ulus-devlettir (Yıldız, 2010b: 36). Cumhuriyeti kuran bürokratik elit Osmanlı İmparatorluğu'nun çokkültürlü yapısının imparatorluğun yıkılmasının sebeplerinden biri olduğunu değerlendirmiş ve kurulacak yeni devletin bir kez daha böyle bir tehlikenin içine düşmemesi için tüm etnik kimlikleri yok sayan “yeni bir millet” anlayışını gerekli görmüştür (Erdoğan ve Coşkun, 2008: 9-10). Çok milletli bir Müslüman devletten tek milletli bir ulus-devlete geçilen bu süreçte Osmanlı geçmişi reddedilmiş, Fransız ve Alman vatandaşlık modellerini içeren özgün bir vatandaşlık modeli benimsenmiştir (Karpat, 2009: 17-18; İçduygu ve Keyman, 1998: 169; Gülalp, 2007: 20; Kadioğlu, 2012: 173).

Milliyetçilik ideolojisi de bu süreçte etkili biçimde kullanılmıştır (Çetin, 2003: 214). Hayes (2010: 153-154) bu süreçte milliyetçiliğin neredeyse “resmî Türk dini” haline getirildiğini ifade eder. Bu kapsamda millet kavramı cumhuriyet eliti tarafından Osmanlı'nın dinî cemaatini Türk milletine dönüştürme amacına hizmet edecek biçimde yeniden tarif edilmiştir (Karpat, 2009: 32). Cumhuriyet eliti bu süreci “hükmeden kimse onun dili geçerlidir” ilkesini de benimseyerek yürütmüş ve sınırlar içerisindeki kültürel ve dilsel bakımdan farklı olan tüm halkların yeni milletin üyeleri olmalarını istemiştir (Gellner, 2008: 125). Bunun için bir kamusal alan tasarlanmış ve bu alan koruma altına alınmıştır. Yeni milletin kimliği ile uyumlu olmayan kültürel kimlikler millî birlik ruhuna zarar verebilecek olan bölücü ve ayrılıkçı unsurlar olarak telakki edilince dinsel, dilsel, etnik ve diğer kimliklerin bu kamusal alanda görünmeleri yasaklanmıştır (Yıldız, 2011: 215; Yıldız, 2010a: 293). Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde kültürel çeşitliliğin meşruiyeti reddedilmiş, devlet

bundan sonra farklı kültürel kimliklere sahip cemaatlerin değil, oluşturulan yeni milletin devleti olmaya yönelmiştir (İnsel, 2012: 44).

Örneğin bu süreçte Cumhuriyet ideolojisi öngörülen millî kimliğin oluşturulması için İslâmî ve İslâmcı kimliğini öne çıkaran dindarlarla çatışabilmiştir (Kara, 2014: 28). İrtica söylemi bu minvalde resmî ideoloji tarafından bir dışlama aracı olarak kullanılmıştır (Ahmad ve Landau, 2010: 291). Dinin Osmanlı-Türk kültürünün geri kalmışlığının ardındaki etkenlerin başında geldiği teması sistematik biçimde işlenmiş (Deren Van Het Hof, 2010: 558), İslâmî unsurların Türk kültüründen arındırılması “bilimin gereği” olarak gösterilmiş ve üst düzeyde din karşıtlığı içeren bir laiklik anlayışı benimsenmiştir (Karpas, 2009: 49). Bu dönemdeki laiklik anlayışı gereğince Türk milliyetçiliğinin içeriğindeki İslâmcı dozun oranı değişikliğe uğratılmış, bu ikisi arasındaki bağlar fiilî olarak koparılmıştır (Akgün ve Çalış, 2009: 593).

Kürtlerin etnik mevcudiyeti bu süreçte reddedilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ne yurttaşlık bağıyla bağlı olan herkesin Türk olduğunu ileri süren hukukî kabuller ile Anadolu’daki tüm halkların aslen Türk olduğunu öne süren yaklaşımlar bu politikaların gerekçeleridir (Yeğen, 2011: 15-18; Karpas, 2009: 98). Lozan Antlaşması da gerektiğinde bu politikaların dayanağı olarak gösterilmiştir. Çünkü bu antlaşma sadece gayrimüslim azınlıklar ile ilgili hükümler içeriyordu. Kürtlerin etnik mevcudiyetini reddeden anlayışa göre Kürtler tek bir İslâm ümmetinin üyeleri idi ve bu nedenle Arnavutlar, Araplar, Boşnaklar, Çerkezler, Lazlar, Pomaklar, Tatarlar ve Türklerden ayrı düşünülemezlerdi (Kirişçi ve Winrow, 2011: 1-2). Bu bağlamda Kürtler yerli halk olarak görülmüş ve yeni Türk kimliği içerisinde değerlendirilmiştir.

Türk toplumunun aslî unsurlarından biri olan Alevîler de (Copeaux, 2006: 328) yeni millî kimliğin inşası sürecinde kültürel kimlikleri nedeniyle ulus-inşa politikalarından etkilenmiş olan toplumsal gruptandır. Ulus-devletin “homojen nüfus” hedefi kapsamında İslâm dininin Sünnî yorumu benimsenince, İslâm dininin Şîî ve diğer tüm heterodoks yorumları gibi Alevîlik de millî bütünlük için tehlikeli bir kültürel kimlik olarak değerlendirilmiştir (Ateş, 2011: 382). İslâm dini dışında düşünölmeleri halinde başka bir millet olarak da nitelendirilememeleri, Alevîlerin ulus-devlet normları gereğince entegrasyonunu (İrat, 2009: 146) gerekli hale getirmiştir. Millî bir devlet bünyesinde millî bir kimlik yaratmaya çalışırken sadece milletin değil milletin inancının da homojen olmasını önemseyen Cumhuriyet elitinin Sünnî İslâm’ı laiklik gereğince kontrol altına alıp resmîleştirirken inanç alanında ikinci bir varoluşa olumlu bakmaması bunu zorunlu kılmıştır. Türklükleri takdir edilen Alevîlerin bu minvalde millî birliğin gereği olarak inançlarından sıyrılmaları ve asrî Türkler olarak toplum hayatındaki yerlerini almaları beklenmiştir (Küçük, 2009: 903-904).

Ancak Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nde ulus-inşa süreçlerinin plansız şekilde ve baskıcı yöntemlerle gerçekleştirildiği konusunda yaygın bir kabul bulunmaktadır. Bu süreçlerin halka rağmen gerçekleştirilmiş olması nedeniyle başarısız olduğu konusunda görüşler de mevcuttur. Gellner (2012: 115) “Türkiye’de açık seçik telaffuz edilen bir modernite sunneti yoktur” derken bu sürecin ayrıntılı biçimde düzenlenmemiş olduğuna dikkat çekmiştir. Bu görüşü destekleyen biçimde Akgönöl (2011: 126) de ulus-inşa süreci

henüz bitmeden kurulmuş olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde bu sürecin 21.yüzyılda dahi tamamlanamadığını savunmuştur. Keyman (2013: 3) da benzer fikirdedir: O da Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin 1923'ten beri bir "modernleşme tarihi" yaşamakta olduğunu, modern bir ulus-devlet olarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bu modernleşme tarihinde biteviye olarak yeniden inşa edildiğini ifade etmiştir. Bostancı (2008: 110) da aynı minvalde, yönetici Cumhuriyet elitinin benimsemiş olduğu millî kültür anlayışının halkta kabul görmediğini, toplum genelinde homojen bir kültür oluşturulmadığını, bunun sonucunda halkın "bildik" hayatına devam ettiğini ifade etmiştir. Göle (2011: 27) bu süreçte reformların, devlet aygıtını modernleştirmekten ve etnik çeşitliliğe sahip Osmanlı İmparatorluğu'nu laik bir ulus-devlete dönüştürmekten çok daha ileriye bile götürülmüş olduğunu savunur. Kadıoğlu (2012: 181) ise Cumhuriyet elitinin bu süreçte vatandaşlık kavramını geliştirirken vatandaşların sadece kamusal alanda değil özel alanda da yerine getirmeleri gereken görevleri tanımlamaya giriştiğini, vatandaşların özel alanlarına müdahale ettiğini, "hak" kavramından ziyade "vazife" kavramına değer atfettiğini, devleti ve toplumu bireyin önüne geçirdiğini tespit eder. Bu vatandaşlık anlayışında Rousseau'nun (2012) "genel irade" yaklaşımının izleri açıkça görülmektedir.

İnalçık'a (1998: 12-13) göre Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kuruluşu sürecinde gerçekleştirilen bu türdeki ulus-inşa politikaları yıllar sonra bile ülkede bir türlü ortadan kaldırılamayan bir kültür ve kimlik sorunu yaratmıştır. Özbudun (2013: 59) bu konuda çok partili siyasî hayattaki uzun süreli geçmişe ve deneyime rağmen Türkiye'nin çoğulcu toplumsal yapısının yeterince kabullenilemediğine ve bu yapının ülkenin siyasî yapısına yansıtılmadığına dikkat çekmektedir. Aktürk (2013: 284) tarafından ifade edildiği üzere Alevîlerin büyük kısmı Sünnîleşmemiş, Kürtlerin büyük kısmı da Türkleşmemiştir. O'na göre homojen bir kimlik oluşturma siyaseti başarısız olduğu gibi Kürtler ve Alevîler günümüzde kimlik sorunlarını en çok dillendirip siyasî platformlara taşıyan gruplardır. İslâmî kimliği ile kamusal alanda yer alan toplumsal gruplar hâlihazırda geçmişe nazaran daha rahat bir konum elde etmiş durumda olsalar da onlarla diğer toplumsal gruplar arasında gerilimlere müsait gelişmeler yaşanabilmektedir. Nitekim Çolak (2011: 29) Türkiye'de İslâmcıların, Kürtlerin ve Alevîlerin devletin tekçi otoriter resmî söylemine karşı kültürel haklar çerçevesinde çeşitli taleplerine şahit olduğunu ifade eder.

Bu talepler devlet ile toplumsal gruplar arasındaki kültürel kimlik eksenli sorunların sona erdirilemediğinin kanıtlarındandır. Aktay ve Kızılkaya (2014: 311-328) tarafından yapılmış olan bir araştırmada buna ilişkin veriler elde edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre toplumun yaklaşık beşte biri Türkiye'de orta ve uzun vadede milliyetçilik eksenli bir iç savaş ya da çatışma tehlikesinin bulunduğu düşünülmektedir. Orta ve uzun vadede laik - anti-laik eksenli bir iç savaş ya da çatışma ihtimalinin bulunduğu düşünüenler ise toplumun dörtte birini oluşturmaktadır.

Polis Türkiye'deki bu toplumsal grupların içerisindeki bazı kesimler tarafından halkın değil, bürokratik devletin polisi olmakla eleştirilebilmekte ve hâkim resmî ideolojinin dayattığı hayat tarzının ve kültürünün koruyucusu olmakla suçlanabilmektedir. Bu nedenle toplumsal grupların içerisindeki bazı kesimler nazarında polisin meşruiyeti hâlâ düşük seviyededir. Bu toplumsal gruplara yönelik ulus-inşa politikalarının polis yasalarına etki etmesi sonucunda gerçekleştirilen polis uygulamaları neticesinde bu gruplar ile polis arasında

yaşanabilecek gerilimler de bu meşruiyete etki etme potansiyeline sahiptir. Devlet tarafından var edilmiş olan ve kamu düzenini sağlamakla görevlendirilen polis, devletin ulus-inşa politikalarının gerektirdiği kamu düzenini sağlarken millî bütünlük anlayışına mugayir sonuçlara yol açabilir. Bu durum polisin kültürel yeterliğinin hem polisin hem de devletin meşruiyetinin bu toplumsal gruplar nazarında sağlanması ve nihayetinde millî bütünlüğün temin edilebilmesi için geliştirilmesini zorunlu hale getirmektedir.

4. KÜLTÜREL YETERLİK VE POLİS

“Kültürel yeterlik” kavramının belirli bir tanımı olmasa da (www.ncccurricula.info, 2016) kavramın “kültürel çeşitliliğe değer verme”, “kültürel öz-değerlendirme yapma”, “kültürel farklılıkların dinamiklerini ve nedenlerini anlama”, “kültürel bilgiyi kurumsallaştırma” ve “kültürel çeşitliliğe uyum sağlama” olmak üzere beş temel ilkesinin bulunduğu (Community Tool Box, 2016) kabul görür.

Kavram, farklı kültürel kimliklere mensup olan kişilere ve toplumsal gruplara karşı demokratiklik ile ilgilidir. Farklı kültürel kimliklere mensup olan kişilerin ve grupların toplum içindeki varlığına saygı göstermeyi ve buna değer vermeyi, onların kültürel kimliklerinin unsurlarına karşı olumlu yaklaşımlar sergilemeyi ve onlarla bir arada yaşama becerilerine sahip olabilmeyi gerektirir. Toplumdaki farklı kültürel kimliklere mensup kişilere ve gruplara kültürel kimlikleri nedeniyle saygı gösterildiğinde, onların dinlerine, etnik kimliklerine, dillerine, mezheplerine, inançlarına, değerlerine vb. karşı ötekileştirici yaklaşımlar sergilenmediğinde ve ayrımcılık yapılmadığında kültürel yeterliğin varlığından söz edilebilir.

Kültürel kimlikler bakımından birbirinden farklı toplumsal gruplardan müteşekkil olan ulus-devletlerin kültürel yeterlik düzeyi gelişmiş kamu görevlilerine ihtiyaçları vardır. Çünkü farklı kültürel kimliklere mensup vatandaşlarını bir üst kimlik etrafında birleştirmiş olan ulus-devletlerin kendi vatandaşları nazarındaki meşruiyetleri, onlara kamu hizmetleri sunan görevlilerinin kültürel yeterliğini gerektirebilir. Kültürel yeterlik düzeyi gelişmiş kamu görevlilerinin farklı kültürel kimliklere sahip olan toplumsal grupların tamamı için olumlu davranışlar sergilemeleri sayesinde ulus-devletlerin varlıklarının ve bütünlüklerinin sürdürülmesi mümkün olabilir.

Kültürel yeterlik düzeyinin gelişmiş olması, kamu görevlileri arasında devlet adına gerektiğinde zor ve şiddet kullanma salahiyetine sahip olan polis için elzemdir. Ancak bunun başarılması kolay değildir. Ergut (2001: 70) kültürel farklılıkların yoğun olduğu toplumlarda polisin tahakküme dayalı yönünün uzlaşmaya dayalı yönüne baskın çıkacağını iddia eder. Çünkü kültürel farklılıkların yoğun olması kamu düzeninin istendik ve kolay biçimde sağlanabilmesinin önündeki engellerden biridir. Hatta Ergut (2001: 70) bu nedenle kültürel çeşitliliğin belirli bir düzeyi aşmasının dünyadaki tüm polis sistemleri için baş edilemez bir sorun olduğunu da ileri sürer. Bu halde kültürel çeşitliliğin yoğun olduğu toplumlarda polisin kültürel yeterliğinin geliştirilmesinin güçlükler barındıracağı ifade edilebilir. Ancak tüm güçlüklerine rağmen polisin kültürel yeterliğini geliştirme çabalarından uzak durulamaz. Zira polisin kültürel yeterliği devletin meşruiyetine içkin bir meseledir.

Polis ile toplum arasındaki ilişkilerin kültürel yetersizlik gibi nedenlerle zayıf olması durumunda polis ihlalleri ciddi derecede olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Başka bir ifadeyle toplum ile polis arasındaki zayıf ilişkiler, toplumun polis ihlallerine toleransını azaltmaktadır. Polisin rutin uygulamalarında dahi ihlâl şüpheleri artmaktadır. Buna karşın polise güvenin yüksek olduğu toplumsal gruplarda, ciddi polis ihlallerine bile fazla derecede tolerans gösterilebilmektedir. Bu nedenle toplum ile polis arasındaki güven ilişkisinin güçlendirilmesi önemli hale gelmektedir (Kırmızıdağ, 2015: 17). Polisin kültürel yeterliğinin geliştirilmesi bunu sağlayabilir. Koca (2013b: 177-178) “Bir polis sorumluluk sahasındaki toplumla bir an önce kaynaşmalı ve oradaki düzenin doğal bir parçası olmalıdır. Aksi halde koruyucusu olduğu düzen dışlandığı bir kültürel ortama dönüşür.” derken buna dikkat çeker. Böyle bir ortam polis-toplum ilişkilerinin temel tayin edicisi olabilir. Polis böyle bir ortamda toplumsal meşruiyet ölçeğinde sorgulandığında ulus-devlet için meşruiyet sorununun temel kaynağı haline gelebilir. Buna karşın “kültürel yeterliğe sahip olan polis halkın güvenlik algısına olumlu yönde etki eder” (Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı [AGİT], 2016: 63). Bayley ve Shearing (1996: 586) tarafından da ifade edildiği üzere bunun devletin demokratikliği başta olmak üzere kamusal yaşamın niteliği, kamu güvenliğinin sunumu ve insan haklarının kullanımı üzerinde çok olumlu etkileri vardır. Bunun için Çolak’ın (2014; 2015a; 2015b) ifade ettiği üzere, polislik eğitiminin “sivil” ve “hayatın içinden” olması, polislerin ise “kendisini devlet zannetmeyen” memurlar olarak yetişmeleri önemlidir. Bu öğelerin etkisinde kalan polisin kendisini ve dış dünyayı algılama ve yorumlama biçimi onun polislik faaliyetlerinde toplumun çeşitli kesimlerine yaklaşımını olumlu yönde etkileyebilir.

Polisin toplumsal grupların kültürel kimliklerine karşı tutumları ve tutumlarının yönlendirdiği davranışları olumsuz olduğunda, toplumsal grupların polise ilişkin tutumları ile davranışları olumsuz olabilir. Toplumsal gruplar kültürel kimliklerine içkin unsurlara, değerlerine, inançlarına, ritüellerine vb. karşı olumsuz yaklaşımlar sergileyen polise hoşgörü göstermeyebilir, onu meşru görmeyebilir. “Kültürel kimliğe saygının mı, yoksa polisin otoritesine rızanın mı öncelikli olması gerektiği” üzerinden bir değerlendirme yapıldığında, “kültürel kimliğe saygı gösteren polisin otoritesine kültürel yeterliği nedeniyle rıza gösterileceğini” öngörmek mümkündür. Bu halde polisin kültürel yeterliğinin polisin toplumsal gruplar nazarındaki meşruiyetinin bir gereği olduğu ifade edilebilir.

Ulus-devletler polis sayesinde elde etmek istedikleri meşruiyet için ilk adımı polisin kültürel yeterliğini kullanarak atmalıdırlar. Kültürel yeterlikten yoksun polislerin toplum-polis ilişkisindeki sorunların temel bir nedeni olduğunu söyleyen Koca (2013a: 251) bu tespitini tecrübelerine dayanan şu değerlendirmeye açıklar:

“Artvinliler, burada polisten “Artvin Polisliği” beklerler. Artvin Polisliği bu yönüyle, gerekmedikçe asla herhangi bir müdahalede bulunmamayı, halka –asla ve asla- “olağan şüpheli” muamelesi yapmamayı ve “insanî bir inceliği” kaybetmemeyi içerir. Son derece hoşgörülü bir polisliktir. Polislerin genel eğilimi olan “şüphencilik” tersine döner; insanlara inanmadan ve de güvenmeden burada polislik yapmak zordur. Polislerin halka yönelik şüphesi arttıkça halk, kendisini kapatır ve olayların ardındaki gerçekleri görünmez kılarak polisleri dışarıda bırakır. Ne kadar inanıldığını ve güvenildiğini hissederse o kadar açar kendisini ve polisiye olayları kendiliğinden açık eder, olay çıkmasını kendiliğinden engeller. Geleneksel polisliğe ve insanlara güvensizlik üzerine kurulu bir çalışma anlayışı benimsemiş

olan “istihbarata dayalı polisliğe” taban tabana zıt bir durumdur bu. Burada çatışan aslında polisler ve halk değil, polislik anlayışı ve halkın ideolojisidir” (Koca, 2013a: 255).

Polislerin adaylar arasından seçimi kültürel yeterliğe ilişkin hedeflerin başarılması açısından önemli bir konudur. Avrupa Konseyi ülke nüfusunun barındırdığı çeşitliliğin polis teşkilâtında temsilini demokratik polislik için önemli görmektedir. Buna göre kültürel kimlikleri farklı olan toplumsal gruplardan kişilerin polislik yapması, böylece toplumun farklı kesimlerinin polis teşkilâtında belli yüzdelerle temsil edilmesinin sağlanması (Avrupa Konseyi Polis ve İnsan Hakları Çalışma Grubu [AKPİHÇG], 2006: 19) sayesinde polislin kültürel yeterliği meselesiyle baş edilmesi mümkün olabilir. Başka bir ifadeyle “polis teşkilâtının nüfus yapısının çeşitliliğini yansıtması” (Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı [AGİT], 2006: 5) kültürel çeşitliliğin bulunduğu ulus-devletlerde polislin kültürel yeterliği için önemli fırsatlar sunabilir. AGİT’e (2016: 55) göre böyle bir polis teşkilâtı yapılanması sadece toplumsal meşruiyetin oluşmasına katkı sunmakla kalmaz, aynı zamanda polise çokkültürlü bir ortamda çalışırken gerekli olan bilgi ve becerileri de sağlar.

Kültürel çeşitliliğin bulunduğu ülkelerde polis olarak görevlendirilecek kişilerin yerel dilleri konuşabilen kişiler arasından seçilmeleri de AGİT (2006: 7) tarafından tavsiye edilmektedir. Bu sayede polis yerel sorunlara halkla işbirliği yaparak çözüm üretebilecektir (AKPİHÇG, 2006: 35). Halkın polise desteğinin sağlanabilmesi, kamu düzeninin tesis edilebilmesi ve polis-toplum ilişkisindeki sorunlu konuların aşılabilmesi bu sayede mümkün olabilir.

Polis teşkilâtının militarist yapısı ise polislin kültürel yeterliğinin önündeki güçlüklerdendir. Bu yapı polislin toplumsal grupları çeşitli faaliyetlerinden dolayı “iç düşmanlar” olarak etiketlemek için hazır bulunuşluğa teşvik edebilir. Bu yapının etkisinde kalan polislin kendisini ve dış dünyayı algılama ve yorumlama biçimi onun polislik faaliyetlerinde toplumun çeşitli kesimlerine yaklaşımını olumsuz yönde etkileyebilir. Polis eğitimlerinin demokratikleştirilememesi ise buna süreklilik kazandırabilir. Bu nedenle polis eğitimlerinin polise kültürel çeşitlilikle uyumlu demokratik değerler kazandırılması uğrunda yapılandırılması için politikalar geliştirmek ve uygulamak elzemdir. Başka bir ifadeyle polis “toplumdaki kültürel çeşitliliğe rağmen” değil, “toplumdaki kültürel çeşitlilikle uyumlu biçimde” yetiştirilmelidir. Ancak Osse’nin (2015: 38) de dikkat çektiği üzere polislin eğitim sırasında kazandığı bilgi ve becerileri görevi sırasında uygulayamaması da önemli bir sorundur. Yerleşik polis kültürü buna sebep olabilir. Geniş bir çerçeveye iliştilerilememiş, uygulamayla ilişkisi kurulamamış, polis yönetimi ile ilgili birimlerden açık bir destek alamamış olan bir eğitim süreci yerleşik polis kültürü karşısında etkisiz kalacaktır (Osse, 2015: 38).

5. SONUÇ

Milliyetçilik ideolojisi ulus-devletin öngördüğü milleti oluşturmak için ulus-inşa süreçlerinde kullanılabildiği gibi, kimlik siyasetleri yoluyla ulus-devleti yıpratmak için de kullanılabilir. Millet, kültür, kimlik, ötekilik, meşruiyet, demokrasi, çeşitlilik, çoğulculuk, çokkültürlülük, çokkültürcülük, kültürel hak, siyasal tarafsızlık, anayasal vatandaşlık vb. gibi

kavramlar kimlik siyasetlerinde kullanılarak ulus-devletlerin bütünlüklü yapıları hedef alınabilir. Bu yolla ulus-devletlerin toplumsal gruplar nazarındaki meşruiyetleri etnik, dinsel, dinsel, mezhepsel farklılıklara yaklaşımı temelinde tartışılır hale getirilebilir. Nitekim günümüzde bu süreçler yaşanmakta, kültürel çeşitlilik karşısında tarafsızlığın da ötesinde pozitif yaklaşımlar sergileyebilen ulus-devletler talep edilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti özelinde değerlendirildiğinde, devletin, İslâmî kimliğini kamusal alanda daha fazla öne çıkaranlar, Kürtler ve Alevîler tarafından meşruiyet sorgulamalarına maruz kalmamak adına bu toplumsal gruplara karşı daha demokratik yaklaşımları önem kazanmıştır.

Demokrasilerde polisin meşruiyeti devletin meşruiyeti için önemlidir. Bu nedenle kültürel çeşitliliğe sahip olan ulus-devletlerde toplum-polis ilişkilerinin demokratik ilkeler ve idealler çerçevesinde sürdürülebilmesi polisin kültürel yeterliğinin geliştirilmesini gerektirir. Çünkü polisin kültürel yeterliği devletin meşruiyeti için önem taşıyan meselelerden biridir. Devletin meşruiyetine etki edebilecek birçok değişken vardır. Devleti temsil eden, devletle doğrudan ilişkilendirilen polisin kültürel yeterliği bu değişkenlerden biridir.

Kimlik siyaseti polisin kültürel yeterliğinin geliştirilmesini elzem hale getirmektedir. Farklı kültürel kimlikleri millet çatısı altında birleştirmeye çalışmış olan ulus-devletlerin polisin kültürel kimliklere yaklaşımı nedeniyle meşruiyet sorunu yaşamaktan korunabilmesi polise kültürel yeterlik kazandırılması sayesinde sağlanabilir. Nihayetinde kimlik temelli siyasî hareketlerin “ulus-devletin bölünmez bütünlüğü” üzerinde yıpratıcı etkiler yaratması engellenebilir. Bu bağlamda polisin kültürel yeterliği meselesinin ulus-devletler için bir meşruiyet meselesi olduğu bir kez daha ifade edilebilir. Hem kurulu kamu düzeninin korunmasına hem de millî birlik ve bütünlüğün sürekliliğinin sağlanmasına duyulan ihtiyaç bu meseleye önem kazandırmaktadır.

Muhafazakârlık, milliyetçilik, dinî değerlere bağlılık vb. gibi niteliklerin günümüzde Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin polisinin kültürel kimliğine içkin nitelikler olduğu konusunda toplumda bir kabul bulunduğu ifade edilebilir. Dahası tekçi ve inşacı ulus-devlet politikaları nedeniyle kültürel çeşitliliğin millî bütünlüğü tehdit eden bir unsur olarak algılanması neticesinde polisin bu tür bir kültürel kimliğe sahip olmasının gerekliliğine dair inanışların varlığından da söz edilebilir. Oysa kültürel kimliğinde bu niteliklere sahip olan polis kültürel yeterliğe de sahip olduğunda görevini otoriter yaklaşımlara yönelmek zorunda kalmadan yerine getirebilir. Çünkü kültürel yeterliği nedeniyle toplumsal kabul gördüğünde ve meşru sayıldığında toplumun desteğini kazanabilir. Toplumdaki kültürel farklılıkları yok sayan yönetim anlayışlarının millî bütünlüğün toplumsal rıza dahilinde sağlanmasına katkıda bulunmayacağı görülmelidir.

Polisin kültürel yeterliğinin olumlu düzeyde geliştirilmesi, görevi nedeniyle kullandığı zorun ve şiddetin sınırlandırılmasını sağlamaya imkân verebilir. Kültürel yeterliğin geliştirilmesi polis tarafından meşru sınırlar içerisinde kullanılan zor ve şiddet nedeniyle kendisine toplumsal gruplar tarafından tepki gösterilmemesini de sağlayabilir. Toplumsal gruplar polis tarafından kullanılan zor ve şiddeti “kullanılması zorunlu”, “makul”, “son çare” vb. olarak değerlendirebilir ve olumsuz tepkiler göstermeyebilirler. Diğer taraftan polisin kültürel yeterliğini geliştirmek suretiyle onu demokratikleştirmek, demokratik devlet yapısını pekiştirip millî bütünlüğün korunmasına katkıda bulunmak açısından da önemli bir stratejidir.

Bu nedenle “toplumdaki kültürel yapı ile uyumlu polislik” hem demokrasinin hem meşruiyetin hem de millî bütünlüğün gereği olarak görülmelidir.

Bunun için polis eğitiminin militarist unsurlardan temizlenmesi de elzemdir. Polis yasalarının demokratiklik içerecek şekilde oluşturulması, polisin eğitim süresince halkın içinde bulunmasını sağlayacak düzenlemeler yapılması, yatılı ve yatısız polis eğitimlerinin kısa süreli olması vb. kültürel bakımdan yeterli polisler yetiştirmeye katkı sunabilir. Hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim süreçlerine özel önem verilmesi ve eğitim sürecinde polis adaylarına istendik tutumlar kazandırılması bu husustaki başarının temel gereklerindedir.

KAYNAKÇA

- Ahmad, F. & Landau, J. M. (2010). Sonuç: ulustan kopuş. içinde Orta Asya ve İslam dünyasında kimlik politikaları: 20.yüzyılda milliyetçilik etnisite ve emek (çev. Selda Somuncuoğlu) (Eds. W. V. Schendel & E. J. Zürcher) İletişim Yayınları, İstanbul, 279-296.
- Akgönül, S. (2011). Azınlık: Türk bağlamında azınlık kavramına çapraz bakışlar. (çev. Deniz Törel Esnault ve Samim Akgönül). İstanbul: bgst Yayınları.
- Akgün, B. & Çalış, Ş. H. (2009). Tanrı dağı kadar Türk, Hira dağı kadar Müslüman: Türk milliyetçiliğinin terki binde islâmci doz. içinde modern Türkiye’de siyasi düşünce: cilt 4: milliyetçilik (Ed. T. Bora) İletişim Yayınları, İstanbul, 584-600.
- Aktay, Y. & Kızılkaya, A. (2014). Hepimiz ötekiyiz: Türkiye’de kimlikler ve algılar. İstanbul: Tezkire Yayıncılık.
- Aktürk, Ş. (2013). Türkiye’nin kimlikleri: din, dil, etnisite, milliyet, devlet ve medeniyet. İstanbul: Etkileşim Yayınları.
- Ateş, K. (2011). Yurttaşlığın kıyısında Alevîler: öz Türkler ve heretik ötekiler. Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (2016). Demokratik polislik kılavuzu. (çev. Defne Orhun). Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (2006). Çok etnili toplumlarda polisliğe ilişkin tavsiyeler. Hollanda: AGİT Ulusal Azınlıklar Yüksek Komiserliği. in <http://www.osce.org/tr/hcnm/32234?download=true>, (24.02.2016).
- Avrupa Konseyi Polis ve İnsan Hakları Çalışma Grubu (2006). Demokratik toplumda polis: insan hakları şampiyonu mu? (çev. Mustafa Ulusu & Tarık Gülcü). Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Bayley, D. H. & Shearing C. D. (1996). The future of policing. Law and Society Review, 30(3), 585-606.
- Bostancı, N. (2008). Cumhuriyet’i anlamak: kurucu ideoloji, ekonomi ve siyasete dair. İstanbul: Timaş Yayınları.

- Community Tool Box. (2016). Building culturally competent organizations, <http://ctb.ku.edu/en/table-of-contents/culture/cultural-competence/culturally-competent-organizations/main>, 03.02.2016.
- Copeaux, E. (2006). Tarih ders kitaplarında (1931-1993) Türk tarih tezinden Türk-islâm sentezine. (çev. Ali Berktaş). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Çetin, H. (2003). Modernleşme ve Türkiye’de modernleştirme krizleri. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çolak, Y. (2015a). “Polis Akademisi’nin Yeniden Yapılandırılması” konulu kişisel mülakat, 28.04.2015.
- Çolak, Y. (2015b). Polis Akademisi Dönüştürülecek. Al Jazeera Türk 07.01.2015, <http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/polis-akademisi-donusturulecek>, 03.02.2016.
- Çolak, Y. (2014, 5 Aralık). Başkan Çolak: polis akademisi kapanmıyor. Milliyet 05.12.2014, <http://www.milliyet.com.tr/baskan-colak-polis-akademisi-kapanmiyor-antalya-yerelhaber-508624/>, 03.02.2016.
- Çolak, Y. (2011). Modern devletin çeşitlilikle imtihanı. Muhafazakâr Düşünce, 28(Nisan-Mayıs-Haziran), 11-31.
- Deren Van Het Hof, S. (2010). Türk millî kimliğinin kuruluşunda Osmanlı’nın reddi: on beşinci yıl kitabı. Çankaya University Journal of Humanities and Social Sciences, 7(2), 551-567.
- Erdoğan, M. & Coşkun, V. (2008). Türkiye’nin kürt meselesi. Liberal Düşünce, 50(İlkbahar), 5-18.
- Ergut, F. (2001). Polis çalışmaları için kavramsal bir çerçeve. Amme İdaresi Dergisi, 34(1), 59-78.
- Gellner, E. (2012). Milliyetçiliğe bakmak. (çev. Simten Coşar, Saltuk Özertürk ve Nalan Soyarık). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Gellner, E. (2008). Uluslar ve ulusçuluk. (çev. Büşra Ersanlı ve Günay Göksu Özdoğan). İstanbul: Hil Yayın.
- Göle, N. (2011). Modern mahrem: medeniyet ve örtünme. İstanbul: Metis Yayınları.
- Gönen, Z., Berksoy, B., Başer, Z. & Uçum, M. (2013). Polis yasalarının ruhu: mevzuatta söylemler, araçlar ve zihniyet. İstanbul: TESEV Yayınları.
- Gülalp, H. (2007). Giriş: milliyete karşı vatandaşlık. içinde vatandaşlık ve etnik çatışma: ulus-devletin sorgulanması (Ed. H. Gülalp) (çev. Ebru Kılıç) Metis Yayınları, İstanbul, 11-34.
- Hayes, C. J. H. (2010). Milliyetçilik: bir din: batı siyasal düşüncesinde ulusalcılık tasavvuru. (çev. Murat Çiftkaya). İstanbul: İz Yayıncılık.
- İçduygu, A. & Keyman, E. F. (1998). Globalleşme, anayasallık ve Türkiye’de vatandaşlık tartışması. Doğu Batı Düşünce Dergisi, 5(Kasım-Aralık-Ocak), 157-170.

- İnalçık, H. (1998). Türkiye Cumhuriyeti ve Osmanlı. Doğu Batı Düşünce Dergisi, 5(Kasım-Aralık-Ocak), 11-21.
- İnsel, A. (2012). Türkiye toplumunun bunalımı. İstanbul: Birikim Yayınları.
- İrat, A. M. (2009). Modernizmin erittikleri: sünniler şiiler ve aleviler. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Kadıoğlu, A. (2012). Türkiye’de vatandaşlığın anatomisi. içinde vatandaşlığın dönüşümü: üyelikten haklara (Ed. A. Kadıoğlu) Metis Yayınları, İstanbul, 167-184.
- Kara, İ. (2014). Cumhuriyet Türkiyesi’nde bir mesele olarak İslâm 1. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karpat, K. H. (2009). Osmanlı’dan günümüze kimlik ve ideoloji. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Keyman, E. F. (2013). Giriş. içinde Türkiye’nin yeniden inşası: modernleşme, demokratikleşme kimlik (Ed. E. F. Keyman) (çev. Utku Kavasoglu & Sebla Küçük) İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1-15.
- Kırmızıdağ, N. (2015). Polis ve toplum: Türkiye’de polise güven araştırması. İstanbul: TESEV Yayınları.
- Kirişçi, K. & Winrow, G. M. (2011). Kürt sorunu: kökeni ve gelişimi. (çev. Ahmet Fethi). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Koca, A. E. (2015). Düzen ve kargaşa arasında: toplumsal eylem polisliği polis açısından gezi olayları. Ankara: Atıf Yayınları.
- Koca, A. E. (2013a). Polisliğin kitabını yazmak: antropolojik açıdan polis bürokrasisi ve görünümleri. Ankara: Atıf Yayınları.
- Koca, A. E. (2013b). Suçsuz yere polislik: Artvin’de polis-halk ilişkisi üzerine etnografik bir inceleme. Amme İdaresi Dergisi, 46(4), 157-184.
- Küçük, M. (2009). Mezhepten millete: Aleviler ve Türk milliyetçiliği. içinde modern Türkiye’de siyasi düşünce: cilt 4: milliyetçilik (Ed. T. Bora) İletişim Yayınları, İstanbul, 901-910.
- ncccurricula.info. (2016). Definitions of cultural competence, <http://ncccurricula.info/culturalcompetence.html>, 03.02.2016.
- Neocleous, M. (2013). Toplumsal düzenin inşası: polis erkinin eleştirel teorisi. (çev. Ahmet Bekmen). İstanbul: h2o kitap.
- Osse, A. (2015). Polislik faaliyetlerini anlamak: insan hakları savunucuları için bir kaynak. (çev. Tuğba Andaç vd.). Hollanda: Uluslararası Af Örgütü.
- Özbudun, E. (2013). Türkiye: çoğulcu toplum ve tekçi devlet. içinde Türkiye’de demokrasi, İslâm ve laiklik (Eds. A. T. Kuru & A. Stepan) (çev. Hande Tatoğlu) İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 59-89.
- Poggi, G. (2014). Devlet: doğası, gelişimi ve geleceği. (çev. Aysun Babacan). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Rousseau, J. J. (2012). Toplum sözleşmesi. (çev. Vedat Günyol). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Weber, M. (2014). Sosyoloji yazıları. (çev. Taha Parla). İstanbul: Deniz Yayınları.
- Yeğen, M. (2011). Devlet söyleminde kürt sorunu. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Yıldız, A. (2011). Kemalist milliyetçilik. içinde modern Türkiye’de siyasi düşünce: cilt 2: Kemalizm (Ed. A. İnsel) İletişim Yayınları, İstanbul, 210-234.
- Yıldız, A. (2010a). Ne mutlu Türküm diyebilene: Türk ulusal kimliğinin etno-seküler sınırları (1919-1938). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Yıldız, A. (2010b). Ulus devletin bunalımı: Türkiye’de federalizm ve kürt meselesi. İstanbul: Etkileşim Yayınları.

